
FACTORII DETERMINANȚI AI IMPLEMENTĂRII COMUNICĂRII STRATEGICE LA NIVEL NAȚIONAL: O PERSPECTIVĂ MULTIDIMENSIONALĂ

DETERMINANTS OF STRATEGIC COMMUNICATION IMPLEMENTATION AT THE NATIONAL LEVEL: A MULTIDIMENSIONAL APPROACH

DOI: 10.5281/zenodo.16439377

UDC: 316.77:659.2:351.778

Elena MÂRZAC

Universitatea de Stat din Moldova

E-mail: elena.marzac@gmail.com

ORCID: 0009-0009-5606-8630

Cristina EJOVA

Universitatea de Stat din Moldova

E-mail: cristina.ejova@usm.md

ORCID: 0000-0003-3853-4262

Rezumat: Într-un context marcat de instabilitate geopolitică și amenințări hibride, comunicarea strategică devine unul din instrumentele de asigurare a securității naționale a Republicii Moldova. Articolul analizează factorii interni și externi care influențează dezvoltarea comunicării strategice și evidențiază impactul asupra comunicării strategice a competiției marilor puteri, dezinformării, vulnerabilităților instituționale și fragmentării spațiului informațional. De asemenea, se subliniază necesitatea instituționalizării unui sistem coerent de comunicare strategică pentru a contribui la combaterea propagandei, întărirea rezilienței societale și la promovarea unei narațiuni naționale proeuropene. Totodată, se evidențiază rolul alfabetizării media, al cooperării interinstituționale și al implicării societății civile în sporirea imunității informaționale. Comunicarea strategică este prezentată ca un pilon fundamental pentru buna guvernare, consolidarea securității și susținerea parcursului european al Republicii Moldova într-un mediu internațional competitiv și volatil.

Cuvinte cheie: comunicare strategică, amenințări hibride, factori interni și externi, mediu de securitate, reziliență societală.

Abstract: In a context marked by geopolitical instability and hybrid threats, strategic communication has become one of the key instruments for ensuring the national security of the Republic of Moldova. The article analyzes the internal and external factors influencing the development of strategic communication and highlights the impact of great power competition, disinformation, institutional vulnerabilities, and the fragmentation of the informational space on strategic communication. It emphasizes the

need to institutionalize a coherent strategic communication system to help counter propaganda, strengthen societal resilience, and promote a pro-European national narrative. Moreover, the article underlines the role of media literacy, interinstitutional cooperation, and civil society engagement in enhancing informational immunity. Strategic communication is presented as a fundamental pillar for good governance, the consolidation of security, and the support of Moldova's European integration path within a competitive and volatile international environment.

Key words: *strategic communication, hybrid threats, internal and external factors. Security environment, societal resilience.*

Introducere

Într-un context global marcat de instabilitate, competiție geopolitică și proliferarea amenințărilor hibride, *comunicarea strategică* pretinde a fi unul dintre instrumentele principale pentru asigurarea securității naționale prin promovarea intereselor naționale și obiectivelor naționale de dezvoltare și securitate. Mai mult, pe de o parte, procesele globale influențează în mod semnificativ *comunicarea strategică*, deoarece schimbările geopolitice, economice, tehnologice și sociale afectează modul în care statele, organizațiile internaționale globale și regionale își formulează și transmit mesajele în cu scopul protejării propriilor interese. Pe de altă parte, la nivel global, statele autoritare folosesc tot mai des dezinformarea și propaganda ca arme geopolitice pentru a-și atinge obiectivele strategice fără a recurge la confruntări militare directe.

Obiectivul cercetării constă în analiza factorilor determinanți ai instituționalizării și implementării comunicării strategice în Republica Moldova, în scopul prezentării recomandărilor de fortificare a comunicării strategice drept instrument de răspuns la amenințările hibride, proces de coordonare a comunicării la nivel național și instituțional.

În acest articol, vom analiza cei mai importanți factori de proveniență externă și internă care influențează instituționalizarea, specificul și consolidarea comunicării strategice.

Dezvoltarea comunicării strategice în Republica Moldova este influențată de o multitudine de factori care i-au determinat atât instituționalizarea, cât și direcțiile de dezvoltare. Printre acestea, enumerăm următoarele: contextul geopolitic, situația din domeniul securității și apărării naționale, crizele din domeniul securității energetice, fragilitatea economiei, (in)stabilitatea politică și nivelul scăzut de încredere în instituțiile statului, precum și prezența amenințărilor hibride. De asemenea, dezvoltarea comunicării strategice este puternic influențată de mediul informațional vulnerabil la dezinformare, propagandă externă, manipulare intenționată a informațiilor, fragmentarea mediatică, diviziunile lingvistice și culturale, precum și de nivelul redus al culturii de securitate și coeziunii sociale.

Metodologia cercetării

Vom sublinia că suportul metodologic și teoretico-științific al cercetării include *metode general-științifice de cunoaștere a fenomenelor social-politice*: metoda descriptivă, metoda istoriografică, abordările - sistemică, instituțională, structural-funcțională, metoda behavioristă și analiza evenimentelor.

Rezultate

A. Factorii externi care determină necesitatea dezvoltării comunicării strategice

La nivel global, mediul de securitate este definit de instabilitate, incertitudine și complexitate în creștere, iar factorii care modelează acest mediu includ competiția între marile puteri. Această competiție intensificată între mari actori generează rivalități geopolitice, o cursă a înarmărilor (How much will rising..., 2025) și confruntări ideologice, inclusiv în domeniul informațional. Statele autoritare folosesc tot mai des dezinformarea și propaganda ca arme geopolitice, ceea ce impune statelor mici precum Republica Moldova să comunice strategic pentru a-și proteja narațiunile și interesele.

Avansarea măsurilor comerciale protecționiste și reorientarea lanțurilor de aprovizionare reduc interdependențele și amplifică concurența economică dintre mari actori. Pentru Republica Moldova, acesta aduce volatilitate economică și incertitudine și o determină să adopte o comunicare strategică eficientă pentru a transmite investitorilor și partenerilor externi angajamentul său față de stabilitate și reguli internaționale. În Republica Moldova, vulnerabilă la secete și inundații, schimbările climatice afectează direct securitatea umană (alimentară, energetică) și pot provoca migrații sau instabilitate socială. Respectiv, comunicarea strategică este necesară pentru a informa populația despre aceste riscuri, a mobiliza sprijinul pentru politicile statului de adaptare la noile realități și a participa la eforturile globale de soluționare a crizei climatice.

Dezvoltarea tehnologiilor informației, comunicațiilor, inteligenței artificiale, transformă mediul de securitate. Noile tehnologii creează oportunități de creștere a eficienței, dar vin și cu vulnerabilități noi, la care statele sunt obligate să se adapteze. Pentru Republica Moldova, progresul tehnologic aduce atât perspective, cum sunt dezvoltarea economiei digitale, eficientizarea guvernării, cât și riscuri precum atacurile cibernetice și dezinformarea online (Sandu, 2024). Comunicarea strategică trebuie astfel să evolueze și ea la rândul său, folosind noile tehnologii în avantajul statului, prin crearea platformelor digitale pentru a disemina mesajele oficiale rapid și pentru contracararea utilizării informației în sens malign de către actori ostili. O abordare strategică presupune și transmiterea unui narativ coerent în mediul online global, pentru a contrabalansa propagarea știrilor false și pentru a proiecta imaginea Republicii Moldovei ca partener de încredere.

În ansamblu, aceste tendințe globale – rivalitatea marilor puteri, frânarea globalizării, criza climatică și revoluția tehnologică – interacționează și se întrepătrund, sporind complexitatea mediului de securitate marcat de instabilitate și impredictibilitate sporite amplificate. În acest context, *comunicarea strategică devine o necesitate* de în promovarea pozițiilor Republicii Moldova în foruri internaționale, putând contribui la setarea agendei și la crearea de alianțe de narațiune cu țări care împărtășesc valori similare. Totodată, o prezență activă în spațiul informațional global ajută Republica Moldova să își facă cunoscute vulnerabilitățile și nevoile ca ulterior să fie obținută, la necesitate, asistență externă mai rapidă în fața unor amenințări care depășesc capacitățile naționale, cum ar fi atacurile cibernetice sofisticate sau crizele umanitare provocate de climă. Astfel, comunicarea strategică la nivel global este strâns legată de diplomația publică a statului și de efortul de a construi o imagine internațională pozitivă și rezilientă.

Războiul din Ucraina, criza energetică, instabilitatea economică și problemele sociale au sporit vădit vulnerabilitatea statului. *Crizele multiple au avut impact asupra securității naționale* și, în acest sens, o comunicare strategică eficientă contribuie la prevenția panicii în rândul populației, la consolidarea încrederii publicului și la sprijinirea măsurilor guvernamentale.

În acest context, poziționarea geostrategică a Republicii Moldova la intersecția dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă, precum și în proximitatea conflictului din Ucraina, creează o dinamică complexă a comunicării strategice. Influența Federației Ruse în Europa de Est, în special în Republica Moldova și Georgia, cu eforturile Moscovei de dezinformare, exemplifică tacticile hibride utilizate, în care manipularea informațiilor are un impact profund asupra stabilității politice (Giannopoulos, 2021). În plus, în contextul securității naționale, dezinformarea favorizează confuzia și incertitudinea, erodând încrederea publică în capacitatea statului de a face față provocărilor urgente.

Potrivit Strategiei Securității Naționale, Republica Moldova se confruntă cu un spectru complex de amenințări la adresa securității naționale, printre care se remarcă amenințările hibride exercitate de Federația Rusă. Acestea se manifestă în multiple domenii, precum cel politic, economic, energetic, social, informațional și cibernetic, și vizează subminarea ordinii constituționale, devierea parcursului european al țării și, în unele cazuri, chiar dezintegrarea statală.

Adițional, Republica Moldova, stat ce și-a exprimat dezideratul de a se integra în Uniunea Europeană și de a menține relații stabile cu vecinii săi, este supusă manipulării informaționale, care influențează opinia publică și pune în dificultate politicile pro-europene. Adaptarea strategiilor de comunicare la acest mediu de securitate fluctuant și alinierea acestora la obiectivele naționale de securitate devin imperative, incluzând combaterea dezinformării, consolidarea rezilienței societale și eficientizarea mecanismelor de comunicare instituțională.

Totodată, cadrul legislativ și strategiile existente trebuie să fie consolidate pentru a asigura o comunicare strategică eficientă și coerentă, capabilă să sprijine obiectivele naționale și integrarea europeană a Republicii Moldova.

Republica Moldova face parte din așa-numita „vecinătate apropiată” a Federației Ruse (Копрунов, 2007), fiind vizată de influențe destabilizatoare, inclusiv război hibrid, dezinformare, presiuni economice și ingerințe politice. Prezența Existența regiunii separatiste Transnistria și susținerea Federației Ruse pentru regimurile pro-ruse din Republica Moldova reprezintă elemente de vulnerabilitate strategică care sunt utilizate pentru a bloca procesul de integrare europeană a țării. Astfel, comunicarea strategică în Republica Moldova trebuie să ia în considerare aceste dinamici externe și să dezvolte narațiuni naționale care promovează obiectivele sale naționale în domeniul securității și apărării, mecanisme eficiente pentru a contracara dezinformarea și influențele externe, care pot afecta securitatea națională și coeziunea socială.

În plus, este necesară sensibilizarea publicului la instrumentele și efectele dezinformării rusești pentru detectarea și abordarea amenințărilor războiului hibrid. Realizarea rezilienței naționale, inclusiv a rezilienței informaționale, pentru a face față amenințărilor hibride, necesită identificarea vulnerabilităților-cheie și efectuarea unei evaluări comune a riscurilor. Acest proces necesită o înțelegere comună a amenințărilor la adresa securității și sincronizarea eforturilor între diferitele instituții ale statului. Războiul de agresiune al Federației Ruse contra Ucrainei a demonstrat în mod clar importanța rezilienței societale, a existenței unor mecanisme de colaborare între stat și societate, precum și a comunicării strategice și a eforturilor de prevenție și combatere a propagandei și dezinformării (Reziliența în fața amenințărilor de tip hibrid).

În Republica Moldova, necesitatea instituționalizării unei abordări integrate în comunicarea strategică și contracararea amenințărilor hibride – în special a campaniilor de dezinformare derulate sistematic de Federația Rusă – este susținută teoretic și normativ prin Strategia Securității Naționale, pozițiile oficiale ale Guvernului, inițiativele UE privind consolidarea rezilienței informaționale, studiile societății civile și percepțiile populației reflectate în sondaje de opinie.

Unul dintre factorii care influențează comunicarea strategică în Republica Moldova îl constituie prezența elementelor războiului hibrid prezența persistentă a operațiunilor de influență, inclusiv a propagandei, dezinformării și altor tactici de război hibrid, afectează coeziunea socială și comunicarea strategică la nivel național. Principalul vector extern de destabilizare este reprezentat de acțiunile Federației Ruse, orientate spre subminarea independenței, suveranității și parcursului democratic al Republicii Moldova. În acest context, spațiul public rămâne vulnerabil la operațiuni de manipulare informațională desfășurate de actori statali și non-statali aliniați intereselor geopolitice ruse.

Informația de proveniență rusă reprezintă expresia specificului ei național, social, psihologic, al intereselor și necesităților ei naționale. Informațiile difuzate comportă un conținut social-politic reacționar, deoarece prin intermediul acestora se încearcă să se submineze autoritatea și demnitatea, precum și aspirațiile Republicii Moldova. Într-un stat aflat încă în proces de consolidare identitară și instituțională, precum Republica Moldova, cetățeanul este adesea confruntat cu dileme de apartenență culturală și națională, generate de influențe externe divergente și de politici contradictorii. Această stare de ambiguitate identitară, amplificată de interferența narativelor promovate de actori străini, slăbește coeziunea socială și pune în dificultate dezvoltarea unei comunicări strategice autentice din partea statului. În loc să consolideze încrederea cetățeanului în instituțiile proprii, spațiul informațional este fragmentat și vulnerabil, ceea ce afectează profund capacitatea statului de a transmite mesaje coerente și legitime. (Butuc, 2021, p. 26).

În acest caz, activități de comunicare strategică eficientă contribuie la crearea de contra-narațiuni eficiente, care să demonteze propaganda și să prezinte realitatea într-un mod credibil și accesibil populației, cu mesaje ajustate publicului.

Acțiunile de comunicare strategică e necesar a fi însoțite de promovarea alfabetizării media și a gândirii critice în rândul cetățenilor, pentru a reduce vulnerabilitatea la dezinformare. Pentru a sprijini eforturile de protecție a spațiului informațional este necesar să fie consolidate parteneriatele cu Uniunea Europeană și NATO, să fie dezvoltate instituțiile și mecanismele de combatere a manipulării informaționale, precum Centrul pentru Comunicare Strategică și Combatere a Dezinformării, care a fost creat în 2023.

Un alt imperativ îl constituie consolidarea comunicării strategice *drept instrument de combatere a influenței actorilor maligni și manipularea opiniei publice*, deoarece Republica Moldova constituie o țintă a campaniilor de dezinformare menite să submineze încrederea în instituțiile statului și în partenerii occidentali.

Pentru ca populația să resimtă un nivel real de securitate, este esențial atât gradul de încredere în instituțiile din domeniul securității și apărării, cât și existența unei percepții clare asupra rolurilor și funcțiilor pe care aceste instituții le îndeplinesc. În contextul Republicii Moldova, datele privind încrederea publică indică faptul că Poliția (26,5%) și Armata Națională (18,5%) sunt percepute ca principalele structuri responsabile de asigurarea securității naționale. Acestea sunt urmate, în ordine descrescătoare, de Ministerul Afacerilor Interne (14,0%), Ministerul Apărării (11,5%) și Serviciul de Informații și Securitate (11,0%). Aceste cifre evidențiază nu doar gradul diferențiat de încredere în instituțiile-cheie, ci și necesitatea consolidării comunicării instituționale și a vizibilității funcțiilor acestora în raport cu cetățenii. (Albu, 2019).

Cercetătorii care au elaborat studiul *Guvernarea sectorului de securitate în Republica Moldova* (Albu N., Arnăut N., 2024) au identificat un nivel scăzut de informare pe anumite subiecte în domeniul securității și apărării. Ei au evidențiat lipsa transparenței instituțiilor care adeseori nu oferă acces la informația solicitată de către societatea civilă și mass-media, o comunicare defectuoasă, lipsa strategiilor de comunicare clare, bazate pe influențare, dar și interes și cunoștințe reduse din partea populației.

Conștientizarea publică asupra temelor de securitate și apărare, percepțiile față de instituțiile din domeniu și importanța sectorului în dezvoltarea democratică a statului sunt aspecte esențiale pentru o guvernare eficientă. Percepțiile cetățenilor variază în funcție de experiențele personale, mediul comunitar și încrederea în autorități, conturând dimensiuni precum securitatea personală, comunitară, națională, legătura cu pacea și identitatea colectivă.

Analizele recente arată existența unei mase critice, inclusiv din rândul minorităților etnice, care susțin consolidarea identității naționale și teritoriale. În acest context, comunicarea strategică devine un instrument indispensabil pentru buna guvernare – asigurând transparență, responsabilitate și o înțelegere comună între stat și cetățeni. (Albu, Arnăut, 2024). Autorii studiului au accentuat necesitatea informării și comunicării prin strategii bine definite și participative, care să includă toate segmentele populației. Având în vedere diversitatea lingvistică și culturală, este esențial ca strategiile de comunicare și informare să fie adaptate și să fie disponibile în limbile română și rusă. Pentru a fi eficientă, comunicarea publică trebuie să fie participativă, bine planificată și adaptată diversității lingvistice și culturale, fiind accesibilă atât în limba română, cât și în limba rusă.

Atacurile cibernetice asupra infrastructurii critice și utilizarea platformelor digitale pentru diseminarea informațiilor false subliniază necesitatea unei strategii de comunicare proactive și a unei cooperări strânse între instituțiile de securitate și societatea civilă. Republica Moldova se confruntă cu o campanie activă de dezinformare orchestrată de Federația Rusă, care urmărește subminarea încrederii publicului în instituțiile democratice și procesul de aderare la UE. Mass-media prorusă, propaganda, prin intermediul rețelelor sociale și atacurile cibernetice, sunt elemente centrale ale acestei strategii (Vibrant Information Barometer).

Securitatea cibernetică a Republicii Moldova este vulnerabilă la atacuri venite din partea actorilor statali și nestatali, având implicații asupra infrastructurii critice, sectorului financiar și administrației publice. Consolidarea capacităților naționale în domeniul securității cibernetice constituie o prioritate strategică, având în vedere creșterea atacurilor cibernetice din 2022 până în prezent. În fața acestui tip de agresiune asimetrică, dar și a sabotajelor economice și a amenințărilor din sfera securității energetice, comunicarea strategică

determină asigurarea transparenței guvernamentale și comunicarea rapidă a măsurilor de protecție pentru populație, precum și coordonarea mesajelor între instituțiile statului, pentru a evita panica și confuziile; colaborarea cu societatea civilă, sectorul privat și organizațiile internaționale, pentru a implementa practici eficiente de gestionare a crizelor.

Un alt factor care a motivat necesitatea instituționalizării comunicării strategice sunt este reprezentat de *vulnerabilitățile țării provenite din sistemele sale instituționale și sociale slabe*, exacerbate și mai mult de interferențele externe semnificative. Presiunile externe și agresiunea indirectă, combinate cu slăbiciunile interne, cum ar fi problema transnistreană nerezolvată, teritorii vulnerabile precum Autonomia Găgăuza Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia, încrederea scăzută în instituțiile naționale, împiedică transformarea instituțională și comunicarea eficientă cu factorii de decizie și cu publicul.

De asemenea, instituțiile moldovenești se confruntă, de asemenea, cu provocări strategice în gestionarea comunicării și coordonarea activităților. Eforturile de comunicare strategică ale țării sunt adesea limitate și reactive, concentrându-se mai mult pe contracararea narațiunilor străine decât pe promovarea propriei viziuni pe scena internațională. În perioadele de criză sau instabilitate politică, comunicarea strategică se transformă frecvent într-un amestec confuz de mesaje publice unilaterale, ad-hoc și situaționale, dominate de partide și actori politici. Această lipsă de coerență și direcție strategică slăbește capacitatea Republicii Moldova de a-și susține interesele și de a aborda provocările actuale și viitoare (Mârzac, 2024).

Republica Moldova se află în fața unor amenințări de securitate complexe și variate, care impun o reacție coordonată și bine fundamentată strategic. Comunicarea strategică, în acest cadru, este profund influențată de factori atât interni, cât și externi – unii facilitând implementarea politicilor, iar alții constituind obstacole majore în calea eficienței acestora. Pe lângă criza generată de conflictul militar din Ucraina și presiunile exercitate de Federația Rusă, autoritățile moldovene se confruntă cu provocări structurale persistente, ce depășesc sfera comunicării publice tradiționale. Declinul demografic, dificultățile economice și lipsa unor progrese substanțiale în domeniul bunei guvernări contribuie la o diminuare semnificativă a încrederii cetățenilor în instituțiile statului și în clasa politică. Această situație accentuează vulnerabilitatea țării în fața influențelor externe ostile, care exploatează aceste slăbiciuni sistemice fără a propune soluții reale, dar reușind adesea să influențeze percepția publică în mod manipulator.

B. Factorii interni care determina necesitatea instituționalizării comunicării strategice

Capacitățile de comunicare strategică a Republicii Moldova este sunt

reduce, fiind limitate în principal la activități convenționale de relații publice și gestionare media, fără o abordare sistemică a fenomenului informațional. Printre principalele puncte slabe identificate în domeniul comunicării strategice se numără: resurse umane insuficiente în domeniul comunicării, ceea ce afectează eficiența campaniilor strategice; calitatea variabilă a personalului din cadrul instituțiilor din sectorul de securitate și apărare, care nu beneficiază de instruire continuă adecvată; nivel scăzut al formării specifice și al educației ulterioare pentru specialiștii în comunicare strategică; absența unei înțelegeri comune a conceptului de comunicare strategică în cadrul instituțiilor statului; coordonare limitată între instituțiile publice, ceea ce duce la mesaje inconsecvente și la lipsa unei viziuni unitare; deficiențe în infrastructura instituțională, inclusiv lipsa unor structuri clare și a unor procese eficiente de Comunicare strategică; tendința de reacție, nu de proactivitate, ceea ce împiedică anticiparea și contracararea narațiunilor ostile; capacitate redusă de analiză a mediului informațional, ceea ce afectează răspunsul eficient la amenințările informaționale; lipsa coerenței interguvernamentale în ceea ce privește strategiile și mesajele transmise publicului; conexiune deficitară între comunicatorii instituționali și factorii decizionali la nivel înalt, ceea ce afectează integrarea comunicării strategice în procesul decizional; absența unei narațiuni naționale moldovenești bine definite, care să contrabalanseze influențele externe; lipsa unei autorități clare în domeniul Comunicării strategice, inclusiv la nivelul Guvernului, ceea ce reduce eficiența inițiativelor în acest domeniu.

Totodată, s-a constatat o colaborare limitată între instituțiile din domeniul securității și apărării, societatea civilă și mediul academic. Subiectele din acest sector rămân slab comunicate și insuficient promovate în parteneriat cu organizațiile neguvernamentale de profil, în lipsa unui mesaj unitar și coerent. De asemenea, se remarcă absența unor mecanisme de monitorizare și evaluare a reformelor din domeniu, a percepțiilor publice și a eficienței comunicării strategice. Interesul scăzut al publicului larg și scepticismul presei față de temele de securitate continuă să limiteze implicarea activă în acest domeniu.

Acestea din urmă se pliază cu un alt factor care influențează necesitatea consolidării comunicării strategice referitoare securității și apărării și și anume *nivelul scăzut al culturii de securitate națională în rândul populației, dar deseori și al decidenților politici*. Astfel, multe amenințări în la adresa securității naționale, vulnerabilități și necesități de asigurare a securității și apărării sunt insuficient înțelese de către cetățeni, ceea ce face anevoioasă mobilizarea sprijinului public pentru modernizarea necesară sectorului.

Conform studiului „*Guvernarea sectorului de securitate și apărare în Republica Moldova*”, se constată guvernarea defectuoasă a sectorului, ceea ce a determinat diminuarea importanței instituției apărării și la limitarea contribuției acesteia la agende politice. Într-un context mai larg, aceasta a împiedicat aportul

instituției apărării la crearea discursului de securitate național, entitatea fiind privată de posibilitatea de a furniza expertiza necesară pe dimensiunea responsabilităților ce-i reveneau. Drept rezultat, guvernele au creat discursuri de securitate corespunzătoare intereselor și resurselor disponibile, evitând problemele reale ale sectorului de securitate, implicit al celor cu caracter militar. Substituirea expertizei militare în unele probleme existențiale (prezența trupelor străine pe teritoriul țării, constrângerile impuse de statutul de neutralitate, importanța instrumentului militar în politicile de promovare a intereselor naționale) cu tematici de securitate informațională, ordine publică, economică etc., a devenit treptat o normalitate.

Limitarea participării sectorului militar în guvernarea securității s-a manifestat și prin absența reprezentanților militari de referință (foști veterani de război, foști conducători militari de rang înalt) în componența guvernărilor sau inițiativelor politice. În consecință, nivelul scăzut de receptivitate din partea componentelor de administrare și de supraveghere a sectorului a determinat limitarea contribuției formale și neformale a sistemului militar la actul de securitate național, afectând calitatea acestuia (Albu, Arnăuț, 2024).

Datele din sondajele sociologice arată că nivelul culturii de securitate în Republica Moldova rămâne scăzut. Mulți cetățeni au o înțelegere limitată a modului în care funcționează relațiile internaționale, a regulilor care guvernează conflictele armate sau a rolului organizațiilor internaționale în menținerea păcii și securității. În același timp, se observă influența semnificativă a narațiunilor promovate de propaganda rusă, inclusiv în rândul celor care resping acțiunile Federației Ruse. Clișeele conspiraționiste și distorsionările propagate constant de-a lungul anilor au modelat percepțiile publice asupra securității regionale, contribuind la confuzie și neîncredere. (Albu, Mârzac, 2022).

În acest context, cu ajutorul comunicării strategice, poate fi informat și educat publicul cu privire la provocările de securitate și apărare. Totodată, este imperativ ca în acest context de securitate fragil, populația, dar și decidenții politici, să înțeleagă importanța consolidării capacităților militare și a cooperării internaționale. În acest sens, comunicarea strategică are rolul de a schimba percepțiile publice privind necesitatea creșterii investițiilor în apărare și securitate, să clarifice metodele de asigurare a securității naționale, principiul neutralității Republicii Moldova, care nu exclude măsuri active de securizare a statului; să demonstreze beneficiile cooperării internaționale cu UE, NATO (Fondos, 2023) și partenerii occidentali în combaterea amenințărilor hibride.

Drept rezultat al analizei efectuate, susținem necesitatea campaniilor de informare privind UE și NATO și relația cu Republica Moldova pentru a crește nivelul de cunoaștere și înțelegere a proceselor instituționale, astfel încât deciziile și opiniile cetățenilor să fie bazate pe cunoștințe și nu presupuneri. Pe termen mediu și lung, acest proces ar putea contribui la o rată mai mare de acceptare a

proceselor de integrare europeană și cooperare cu NATO, astfel că se observă o necesitate stringentă de campanii de informare ghidate și focusate pe grupuri țintă specifice (Solomon, 2023).

În acest context, succesul unei comunicării strategice eficiente depinde nu doar de claritatea și coerența mesajelor transmise, ci și de înțelegerea percepțiilor și atitudinilor populației față de securitate și apărare. Pornind de la principiul fundamental conform căruia Strategia de Securitate Națională a Republicii Moldova (Hotărârea Parlamentului nr. 391) poziționează individul în centrul preocupărilor sale, este important să analizăm care sunt percepțiile și nevoile cetățenilor în acest domeniu.

Înțelegerea percepțiilor cetățenilor privind riscurile și amenințările de securitate contribuie la o guvernare democratică mai eficientă, întărind încrederea în instituții și reducând potențialul de diviziune socială. Vulnerabilitatea Republicii Moldova este determinată atât de slăbiciuni interne, instituționale și sociale, cât și de influența externă persistentă. Orice amenințare devine astfel o provocare directă pentru stabilitatea și bunăstarea statului. În acest context, implementarea unui proces coerent de comunicare strategică la nivel național este esențială pentru consolidarea rezilienței și coeziunii societale.

Fenomenul *corupției* rămâne un factor major de insecuritate, afectând credibilitatea instituțiilor și eficiența reformelor necesare aderării la UE (Sandu, 2024), fiind considerat totodată una dintre cele mai mari amenințări la adresa securității naționale (Hotărârea Parlamentului nr. 391). Deși s-au realizat progrese în reforma justiției și combaterea corupției, instabilitatea politică și influența forțelor politice proruse continuă să constituie un obstacol semnificativ pentru consolidarea securității naționale. Acest fapt afectează percepția publicului asupra capacității statului de a gestiona eficient crizele și de a implementa reforme necesare integrării europene. Totodată, dependența istorică de resursele energetice rusești și vulnerabilitatea economică au creat un cadru în care comunicarea strategică trebuie să ofere narațiuni credibile despre independența energetică, identificarea alternativelor, oportunitățile economice europene și beneficiile cooperării cu partenerii occidentali precum țările membre UE, NATO, SUA și altele.

Necesitatea consolidării cooperării interinstituționale reprezintă un al factor intern care favorizează implementarea comunicării strategice în domeniul securității și apărării. O abordare fragmentată a comunicării pe teme de securitate direcționează către mesaje contradictorii. Implementarea comunicării strategice ca proces va contribui la identificarea soluțiilor pentru crearea unei viziuni unitare și pentru coordonarea eficientă între diferite instituții.

Concluzii

În prezent, comunicarea strategică în Republica Moldova se confruntă cu

mai multe provocări semnificative, care subliniază necesitatea unei consolidări sistemice. Unul dintre principalele obstacole este absența unui sistem bine definit de coordonare între instituțiile guvernamentale, ceea ce generează o lipsă de coerență în transmiterea mesajelor la nivel național. Această problemă este amplificată de lipsa unui plan național de comunicare strategică integrat, capabil să alinieze mesajele tuturor structurilor din sectorul de securitate și apărare.

Pe lângă problemele ce țin de personal instruit există deficiențe structurale și funcționale care afectează întregul proces. Instituțiile din Republica Moldova nu reușesc să colaboreze eficient, iar comunicarea între acestea rămâne fragmentată. Nu există mecanisme clare care să reglementeze funcționarea comunicării strategice în cadrul instituțiilor. În majoritatea cazurilor, comunicarea este reactivă și nu proactivă și se reacționează doar după ce situațiile se agravează.

Un aspect critic este *lipsa unei narațiuni naționale*, care să unifice mesajele și să reflecte valorile și obiectivele strategice ale țării, precum și pe cele specifice sectorului de securitate. Acest factor amplifică vulnerabilitatea la dezinformare și diminuează încrederea publicului în autorități. Lacuna este agravată de legătura inadecvată dintre comunicatori și conducerea superioară, ceea ce face ca mesajele strategice să nu fie sprijinite eficient la nivel decizional. De asemenea, autoritățile responsabile de comunicarea strategică nu au roluri clar definite, inclusiv la nivel guvernamental.

Comunicarea strategică nu reprezintă un simplu mecanism tehnic de funcționare instituțională, ci este profund influențată de contextul politic, de actorii implicați în spațiul public și mediatic, precum și de realitățile sociolingvistice ale statului. În condițiile în care suveranitatea unui stat este vulnerabilizată prin mijloace lingvistice, politice și informaționale, aplicarea coerentă a cadrului normativ privind coordonarea comunicării instituționale devine extrem de dificilă. Într-un asemenea context, nu strategiile de comunicare bine fundamentate, elaborate de instituțiile statului, domină spațiul informațional, ci acele narative și fluxuri informaționale care reușesc să se impună și să controleze agenda publică, indiferent de originea sau acuratețea lor.

Un alt punct atacabil este reprezentat de educarea publicului în ceea ce privește recunoașterea și rezistența la dezinformare. Fără o capacitate extinsă de educare și sensibilizare, publicul rămâne vulnerabil la manipulări informaționale, amplificând astfel riscurile pentru securitatea națională.

Putem atesta o abordare fragmentată a comunicării instituționale. Diverse instituții, precum MAE, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră și Ministerul Apărării, implementează elemente de comunicare strategică, dar fără o coordonare centralizată. Acest lucru limitează impactul mesajelor și duce la incoerență în propagarea mesajelor.

Din cele analizate mai sus, putem constata că în Republica Moldova

comunicarea strategică este influențată de un complex de factori interni și externi care determină atât eficiența proceselor instituționale, cât și impactul acestora asupra percepției publice, susținerii acțiunilor guvernamentale și securității naționale. Factorii externi includ contextul geopolitic tensionat și în schimbare rapidă, războiul hibrid desfășurat de Federația Rusă, impactul economic al numeroaselor crize, precum și fenomenul dezinformării și manipulării informaționale.

Poziționarea geografică a Republicii Moldova, la granița dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă, o plasează într-o zonă de influență în care se manifestă diverse strategii de destabilizare, inclusiv campanii de dezinformare menite să submineze încrederea publicului în instituțiile democratice și în direcția pro-europeană a țării. În plus, provocările legate de securitatea cibernetică, atacurile asupra infrastructurii critice și utilizarea platformelor digitale pentru propagandă impun necesitatea unei abordări proactive în comunicarea strategică. Pe de altă parte, factorii interni care afectează comunicarea strategică sunt reprezentați de instabilitatea politică, fragilitatea economică, lipsa unei culturi solide de securitate în rândul populației și gradul scăzut de încredere în instituțiile statului. Aceste aspecte sunt amplificate de o slabă coordonare interinstituțională și de lipsa unor structuri clare pentru gestionarea comunicării strategice. De asemenea, fragmentarea mediatică și dependența unor segmente ale populației de sursele media proruse contribuie la vulnerabilitatea informațională a statului.

În aceste condiții, comunicare strategică este un instrument care contribuie la contracararea amenințărilor hibride, la promovarea unei narațiuni naționale coerente și la creșterea rezilienței societale față de manipulările interne și cele externe. Totodată, educarea populației în domeniul securității și creșterea alfabetizării media sunt măsuri imperative pentru sporirea imunității informaționale a Republicii Moldova și pentru asigurarea unui climat de stabilitate și coeziune socială.

Referințe bibliografice:

1. Albu N. (2019) Comunicarea strategică în domeniul securității și apărării: abordări conceptuale. În: Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurarea a parcursului european, Chișinău, 22 ianuarie 2018. Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice. partea 3, pp. 21-38.
https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/120413 (accesat la 25.04.2025)
2. Albu N., Arnăut N., Bozianu Ș., Erhan I., Goinic D., Guranda N., Iovu A., Kalughin M., Mârzac E., Sandu S., Sîli V., Ținevschi I. (2024) Guvernarea sectorului de securitate și apărare în Moldova. Raport independent, Chișinău: CEP UPSC.
3. Albu N., Mârzac E. (2021) Influența factorilor externi și perspectiva

- comunicării strategice în asigurarea securității naționale. In: Studii și cercetări juridice, ed. 5, 22 noiembrie 2021, Chișinău: Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, partea 5, pp. 246-260.
https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/175004 (accesat la 25.04.2025)
4. Albu N., Mârzac E., Potoroaca M., Pașa V., Grămada A., Juc V., Cantarjî, V. (2022) Percepții publice asupra sistemului de securitate și apărare al Republicii Moldova Studiu elaborat în baza sondajului de opinie desfășurat în luna octombrie 2022.
<https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/03/COMPENDIU-ACADEMIA-DE-SECURITATE.pdf> (accesat la 26.04.2025)
 5. Butuc M. (2021) Particularități ale comunicării strategice în contextul spațiului informațional din Republica Moldova. In: Studii naționale de securitate, nr. 1 (3), pp. 22-28.
 6. Fondos A. (2023) Războiul cognitiv – risc și amenințare la adresa securității și apărării naționale. În: ANUAR studii de apărare și securitate. Chișinău: Editura Agenției pentru Știință și Memorie Militară, pp. 95 -109.
 7. Giannopoulos G., Smith H., Theocharidou M. (2021) The landscape of Hybrid Threats: A conceptual model.
<https://www.hybridcoe.fi/publications/the-landscape-of-hybrid-threats-a-conceptual-model/> (accesat la 25.04.2025)
 8. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Avizului asupra proiectului de hotărâre a Parlamentului privind aprobarea Concepției de comunicare strategică și contracarare a dezinformării, a acțiunilor de manipulare a informației și ingerințelor străine pentru anii 2024-2028.
<https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-31-il-420-2023.pdf> (accesat la 21.11.2024).
 9. Hotărârea Parlamentului nr. 391 privind aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, Nr. 17-19 art. 28.
 10. How much will rising defense spending boost Europe’s economy? (2025)
<https://www.goldmansachs.com/insights/articles/how-much-will-rising-defense-spending-boost-europes-economy> (accesat la 25.04.2025)
 11. Mârzac E. (2024) Strategic communication as a tool for countering hybrid threats. A focus on national resilience and public trust. In: Studia Securitatis, nr.2, pp. 55-67. https://magazines.ulbsibiu.ro/studiasecuritatis/strategic-communication-as-a-tool-for-countering-hybrid-threats-a-focus-on-national-resilience-and-public-trust/?fbclid=IwY2xjawIQl5pleHRuA2FlbQIxMAABHdYWGye-uV5xZJDVYO2PmdWOCempEieBSuxVCIGsquo0PoGO1fdcePx3kQ_aem_zF4OFuXheD7rRka_rMVIWg (accesat la 25.04.2025)
 12. Reziliența în fața amenințărilor de tip hibrid. Un “sport de echipă” în care

- nimeni nu trebuie lăsat în urmă. <https://e-arc.ro/2022/06/07/reziliencia-in-fata-amenintarilor-de-tip-hibrid-un-sport-de-echipa-in-care-nimeni-nu-trebuie-lasat-in-urma/> (accesat la 25.04.2025)
13. Sandu S. (2024) Dinamica securității cibernetice în Republica Moldova: răspuns la amenințările complexe. <https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/07/Dinamica-securitatii-cibernetice-in-Republica-Moldova-raspuns-la-amenintarile-complexe.pdf> (accesat la 25.04.2025)
14. Sandu S. (2024) Gestionarea eficientă a crizelor. <https://pisa.md/wp-content/uploads/2024/09/MANAGEMENTUL-CRIZELOR.-GESTIONAREA-EFICIENTA-A-CRIZELOR-1-1.pdf> (accesat la 25.04.2025)
15. Solomon C. (2023) Republica Moldova în cadrul parteneriatului estic: conferința "EU: Building links to Eastern Partnership Countries", Ediția 1, Chișinău, Moldova, pp. 140-143
16. Vibrant Information Barometer. Disponibil: <https://asiafoundation.org/publication/vibrant-information-barometer/> (accesat la 25.04.2025)
17. Кортунов С. (2007) Концептуальные основы национальной и международной безопасности. Москва.